

Москва, 2009. 895 с.

9. Яблокова И.В. Секрет виробництва «ноу-хау» як об'єкт, що охороняється як результат інтелектуальної діяльності підприємців. 2015. С. 147.

10. Бегова Т.І. Поняття «ноу-хау» і договір про його передання. Харків: Право, 2009. 160 с.

11. Дмитришин В.С. Деякі питання розпоряджання правами інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Ужгород, 2014. С. 33-37.

12. Прахов Б. Інтелектуальна власність. Київ, 1991. С. 38-41.

13. Корчагін А.Д. Правові аспекти передачі технологій на комерційній основі. Москва, 2000. 122 с.

14. Штумпф Г. Договір про передачу ноу-хау. Москва, 1988. 376 с.

УДК 347.9(043.2)

Рєпіна Є.Ю., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Падун Р.В., к.ю.н.

ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ СТОРІН ЯК УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Наука цивільного процесуального права дає точне поняття про сторони в процесуальному праві. Так, сторонами в цивільному процесуальному праві називають позивача і відповідача. Позивачем, виходячи з положень закону, називають особу, чие суб'єктивне матеріальне право або охоронюваний законом інтерес, порушений, і яка звертається до суду з проханням про їх захист. У той же час, відповідач – це імовірний порушник прав позивача і яка притягається судом до відповіді. Законом не обмежено коло осіб, які можуть бути сторонами в цивільному процесі, так сторонами можуть бути не тільки громадяни (фізичні особи), а й юридичні особи, а також держава.

Головною процесуальною характеристикою позивача і відповідача є те, що позивач і відповідач мають процесуальну і матеріальну зацікавленість в результаті справи, відповідно одночасно є і процесуальними супротивниками [1].

Відповідно до норм Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), у сторін рівні процесуальні права і обов'язки, котрими вони, згідно з принципом диспозитивності можуть розпоряджатися на свій розсуд [2]. Необхідно відзначити, що існують спеціальні права і обов'язки, якими наділені і зобов'язані виконувати позивач і відповідач. Наприклад, позивач має право змінювати предмет і підставу позову або повністю відмовитися від нього, вести свої справи особисто або через

представників. У той же час відповідач наділяється індивідуальними правами, такими як право на визнання позову, відмова від визнання позову, пред'явлення зустрічного позову.

Тим не менш, питання про обов'язки, на думку деяких вчених, залишається дискусійним. Так, В.В. Комаров вважає, що у сторін відсутні будь-які процесуальні обов'язки [3]. Інші вчені припускають, що сторони мають лише єдиний обов'язок по сумлінному використанню цивільних прав [4].

Крапку в питанні про дискусійність даного спору ставлять норми Цивільного процесуального кодексу, які виділяють наступні обов'язки сторін: сумлінне використання своїх процесуальних прав, обов'язок по доведенню обставин, на які посилається кожна зі сторін, обов'язок по наданню процесуальних документів за встановленою законом формі, обов'язок по своєчасній сплаті всіх витрат по справі та обов'язок по повідомленню суду про причини неявки, а також надати докази її поважності.

Крім того, однією з форм участі в судовому засіданні сторін, згідно зі ст. 50 ЦПК України, є співучасть, тобто спільне пред'явлення позову декількома позивачами або декількома відповідачами. Співучасть можлива тільки в наступних випадках: предметом спору є спільні права чи обов'язки кількох позивачів або відповідачів; права та обов'язки кількох позивачів чи відповідачів виникли з однієї підстави; предметом спору є однорідні права і обов'язки.

Особливістю таких спорів є те, що кожен з співпозивачів або співвідповідачів виступає самотійно. При цьому суд за своєю ініціативою може залучати співпозивачів або співвідповідачів, за умови, що розгляд справи неможливо без їх участі, в силу спірних правовідносин. У такому випадку, розгляд справи починається з самого початку.

Таким чином, позивач і відповідач – головні протиборчі сторони судового провадження, без яких судовий розгляд не має продовження. Відповідно, для його належного ведення, сторони мають право вдаватися до послуг представників. Як показує практика, особи, які залучають представників, найбільш проінформовані про хід судового розгляду, подають позовні заяви, апеляційні та касаційні скарги без порушення термінів подачі.

Право на правову допомогу – це гарантована державою можливість кожної особи отримати таку допомогу в обсязі та формах, визначених нею, незалежно від характеру правовідносин особи з іншими суб'єктами права. Конституційний Суд України зазначає, що гарантування кожному права на правову допомогу в контексті ч. 2 ст. 3, ст. 59 Конституції України покладає на державу відповідні обов'язки щодо забезпечення особи правовою допомогою належного рівня.

Перелік осіб, які можуть брати участь у цивільній справі через судового представника, визначений ст. 25 ЦПК України. Так, згідно з ч. 1 цієї норми сторона, третя особа, особа, яка відповідно до закону захищає права, свободи чи інтереси інших осіб, а також заявник та інші заінтересовані особи в справах окремого провадження (крім справ про усиновлення) можуть брати участь у цивільній справі особисто або через представника. Це законодавче положення містить прогалину, оскільки процесуальне представництво можливе у всіх видах проваджень у цивільному процесі, в тому числі й у наказному. А тому заявник та боржник у справах наказного провадження можуть брати участь у справі як особисто, так і через представника.

Отже, особи, які беруть участь в процесі самостійно або не вдаючись до кваліфікованої юридичної допомоги часто стикаються з безліччю труднощів: починаючи від правильної подачі позовної заяви і закінчуючи дотриманням процесуальних строків оскарження. Як правило, найчастіше позивачі не завжди можуть скласти позовну заяву і підготувати необхідний пакет документів для його подачі, що призводить до повернення позовної заяви і затягування всього процесу судочинства, що викликає обґрунтовані зауваження сторін про зайву бюрократизації процесу. Крім того, відсутність спеціальних знань в області юриспруденції, безумовно, знижує шанси на позитивний результат справи.

Література

1. Ярков В.В. Цивільний процес: підручник. Миколаїв: Волтерс Клувер, 2006. 702 с.
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6399>.
3. Комаров В.В. Цивільне процесуальне право: підручник. Харків: Основа, 1992. 416 с.
4. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України / Н.Ю. Голубєва та ін.; за ред. Є.О. Харитонова. Харків: Одиссей, 2009. 952 с.